

DN Fredensborg årsberetning 2024

Mette Holmskov: Grønholt

Den grønne Trepartsaftale af 24-06 2024 er et stort fremskridt for grøn udvikling og således også for skovrejsning i Danmark. Der findes endda allerede støtteordninger for skovrejsning og landbrug.

Kommunerne har ansvaret for den lokale omstilling, og der skal udvikles tilskudsmodeller. Nationale mål for den grønne udvikling kan ikke umiddelbart konverteres til kommunale mål, men kan sætte pejlemærker. Af særlig relevans for DN Fredensborg er Trepartsaftalens referencer til klima, CO₂-udledning og natur/ biodiversitet.

Regeringen og parterne i den grønne trepart (Landbrug & Fødevarer, DN, Fødevarerforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og Kommunernes Landsforening) har indgået denne aftale, som vil udgøre det langsigtede grundlag for en historisk omlægning og omstilling af Danmarks arealer og af fødevarer- og landbrugsproduktionen i Danmark.

Denne DNS vedtægtsbestemte årsberetning 2024 dækker DN Fredensborgs aktiviteter fra okt. 2023 til okt. 2024. Den henvender sig til DN aktive og medlemmer i Fredensborg Kommune og samarbejdspartnere som byråd, kommunens forvaltning, lokale partnere og andre interesserede.

DN Fredensborg er repræsenteret i lokale fora, råd og netværk. En række lokale foreninger bidrager til DN Fredensborgs ture og arrangementer, som beskrives i et årligt program, som lige som denne årsberetning kan downloades fra www.dn.dk/fredensborg.

DN Fredensborg har i 2024 især beskæftiget sig med:

- indflydelse på politikker og strategier
- landzone sager
- formidling.
- fredningssager
- fysisk planlægning
- skovrejsning
- biodiversitet
- naturgenopretning og naturpleje
- klima
- infrastruktur

Tak for 2024

En stor tak til bestyrelsesmedlemmer og resursepersoner i DN Fredensborg for en velkvalificeret indsats i 2024. Også tak til kommunen, lokale samarbejdspartnere og borgere i Fredensborg Kommune for konstruktivt samarbejde.

Jens Søndergaard
Formand
DN Fredensborg

Isfugl i Langstrup Mose.

Tre udvalgte DN Fredensborg indsatser i 2024

Kommunens politikker, planer og strategier

DN Fredensborg har i 2024 især gennem Grønt Råd og Klimarådet i Fredensborg Kommune deltaget i planlægning af skovrejsning, træpolitik, klimaplan, Klimastatus 2023, Planstrategi 2036 og Handlingsplan for Biodiversitet 2024-2027.

Skovrejsning

Skovene spiller mange roller i den grønne omstilling. DN Fredensborg bidrager bl.a. med forslag til udpegning af arealer til skovrejsning og kriterier herfor. Mange slags skovforvaltninger er blevet præsenteret via DN's skovnetværk – fx statsskov, kommunale skove, kirkeskove, fondsejede skovarealer, bondeskove etc. Her er også kigget på naturlig tilgroning som metode til skovrejsning og selvsåning i forhold til aktiv tilplantning, frøpuljer, etc.

Iflg. kommunens Klimastatus 2023 skal det samlede skovareal i kommunen øges med 10 hektar hvert år. Der er i alt 2000 hektar skov i kommunen.

I Kommuneplan 2021 er der kun udpeget ca. 400 hektar skov, så der skal også findes muligheder andre steder end de nu udpegede områder.

Naturgenopretning og naturpleje på kommunale arealer

DN Fredensborg har bidraget til plejeplaner fx i Dageløkke Bakker og ved Græstedgård:

- *mpbilisering af forskningsinstitutioner*
- *faglig udveksling mellem involverede parter*
- *bred sparring med kommunen*
- *udbygning af netværk.*

Kommunens Planstrategi 2036

Planstrategien blev vedtaget 27-05-24 efter en høringsfase med detaljerede kommentarer fra bl.a. DN Fredensborg.

Planstrategien er byrådets strategi for den fysiske planlægning af kommunen (kommuneplan og lokalplan). Planstrategien danner grundlag for eventuelle ændringer i kommuneplanen. Planstrategien er lovbunden og udarbejdes hvert 4. år og ser 12 år ud i fremtiden.

"Planstrategi 2036 Fremtidens Fredensborg kommune" og "Kommuneplan 2021" danner de strategiske rammer for naturforvaltning i kommunen. Kommunen samarbejder tæt sammen med de kommunale selskaber Norfors, Fredensborg Forsyning og Nordsjællands Park og Vej (NSPV) om grønne initiativer.

Planstrategi 2036 refererer til fem temaer:

- befolkning, boliger og byggeri
- erhverv og turisme
- grøn energi
- grøn mobilitet
- natur, biodiversitet og landbrug

Næste skridt er igangsættelse af Kommuneplan 2025, som udvikles frem til april 2025 efterfulgt af offentlig høring i maj-juni 2025. Endelig vedtagelse forventes i okt 2025.

Klima

Udbygningen af vedvarende energi bekæmper klimaforandringerne ved at reducere CO₂-udslippet. En nedsættelse af klimabelastning med 70 % i 2030 betyder, at vi til den tid kun må udlede 30 % af vores udledning i dag.

Fredensborg Kommune deltager i det tværkommunale DK2020-projekt, hvori kommunens klimaplan-DK2020 også indgår og er bygget ind i planstrategien.

Fredensborg Kommune har i foråret 2021 nedsat et klimaråd med deltagelse af DN Fredensborg. Klimarådet understøtter kommunens grønne omstilling i samarbejde med borgere, erhvervsliv og organisationer. Klimarådet sætter klimadagsordner, rådgiver byrådet og de politiske fagudvalg og fremmer reduktion af CO₂-udledning mv. DN Fredensborg har i 2024 presset på i klimarådet for realisering af virkemidler og planlægning af effektmåling.

Byrådet godkendte Fredensborg Kommunes Klimastatus 2023 den 27-05-24. Klimaforum Fredensborg er kommunens nye digitale forum om klima og bæredygtighed, som mangler at vise sin berettigelse.

Det er Fredensborg Kommunes mål, at den lokale produktion af sol- og vindenergi stiger til mindst 10 % af elforbruget i kommunens geografiske område i 2030. Der skal derfor planlægges med vedvarende energi, der forener natur, kultur, klima mv. Det betyder:

- flere boligejere med fossilfri og effektiv fjernvarme så varmeforsyningen er fossilfri senest i 2035
- drivhusgasudledning fra landbrug og andre arealanvendelser halveres fra 2019 til 2030, når CO₂-gevinsten af skovrejsning og ændret opdyrkning indregnes
- mose, enge og vandløb genoprettes som store sammenhængende natur- og vådområder
- skovarealet øges

Solceller og vindmøller kan sammen med andre vedvarende energiteknologier spille en vigtig rolle i den grønne udvikling.

Solceller

Kommercielle solceller kan i dag omsætte 22% af solens energi til elektricitet. Det er ca. 10 gange mere end fotosyntesen og derfor en oplagt måde at høste energi på.

DN Fredensborg anbefaler, at man benytter befæstede arealer til solceller og ikke inddrager naturområder til solcelleparker. Større samlede solcelleparker kan placeres i tilknytning til områder med industri og større vejanlæg. Store tagflader fx på sportshaller, ridehaller, industribygninger, landbrugets driftsbygninger og kommunale haller kan også anvendes.

Kommunen har ikke faciliteret anvendelse af landbrugets erhvervsbygninger til solcelleanlæg. For disse lidt større solcelleanlæg med privat finansiering er det vigtigt at finde en stabil afsætning af strømmen. Muligheden for at kombinere sådanne anlæg med opladningsstationer for elbiler bør overvejes. God planlægning med lokale servitutter kan fremme anlæggelse af solcelleanlæg.

Kommunen kræver landzonetilladelse til tagarealer med solceller, hvilket er forsinkende. Det er en ny tagdækning, hvilket ikke burde fordre en landzonetilladelse.

Vindmøller

DN støtter den politiske aftale om at øge produktionen af vindenergi til lands fra 4,7GW til 8,2GW og således femdoble produktion af vindenergi på havet fra 2,3 GW til 12,9 GW. Hermed nås de danske klimamål, og der bidrages til de europæiske klimamål.

Den grønne omstilling kræver mere vindenergi både på havet og på land. Placering af vindmøller bliver af stor betydning.

Vindmiddelhastigheden er generelt lav i kommunen og derfor ikke ideel at opsætte vindmøller i. Kommunen har lavet en oversigt til Planstrategi 2036 med potentielle områder til vindmøller: arealer med afstandszoner til nabobeboelse på 400 m, 500 m og 600 m.

En analyse viser potentielle områder til vindmøller fra 100 til 150 m højde omkring Lønholt, Vejenbrød og Fredtofte. Der skal være afstand til nærmeste beboelse på 4 gange møllens højde af hensyn til støj. Eneste placering for møller på 150 m i højden er ved Vejenbrød.

Kommunen har ikke mandat til planlægning af havvindmøller i Øresund, men kan gøre sin indflydelse gældende i Øresundsvandsamarbejdet.

Fjernvarme

Planklagenævnet har i aug. 2024 færdigbehandlet og afsluttet sagerne vedr. et fjernvarmeanlæg ved Højvangen i Fredensborg. Norfors står for udrulningen af fjernvarme i Fredensborg og kan nu komme videre med etablering af fjernvarmeproduktion i på Højvangen. DN Fredensborg støtter fjernvarme.

Projektforslagene for fjernvarmeplanerne for Humlebæk og Kokkedal viser, hvilke områder Norfors gerne vil udvide fjernvarmeforsyningen til i de kommende år, og hvordan økonomien er i projekterne. Efter høringen skal planerne behandles politisk, inden Norfors kan gå videre med de konkrete projekter.

Vandresursecenter

DN Fredensborg har særligt igennem Grønt Råd deltaget i debatten om beliggenhed af det planlagte fælles vandresursecenter for fem kommuner: Fredensborg, Allerød, Furesø, Hørsholm og Rudersdal.

Dette rensningsanlæg vil, uanset hvor det placeres, have en dominerende profil i forhold til omliggende arealer og ejendomme. Anlægget hører efter DNS mening til i et industriområde og ikke i landdistriktet. Det vil være ca. 80 gange større end en ridehal.

Norfors og Fredensborg Forsyning har udsendt projektforslag til fælles Vandresursecenter Øresund i høring. Der foreslås plan for ny rensesstruktur for Allerød, Fredensborg, Hørsholm, dele af Furesø og Rudersdal kommuner med tilhørende miljøvurdering i offentlig høring med frist 30-09-24. DN Fredensborg har i begyndelsen af okt. 2024 afgivet detaljeret hørings svar.

Projektforslaget fra Novafos og Fredensborg Forsyning rummer flere udfordringer:

- Et anlæg skal optimalt ligge lavt i terrænet, men der mangler en konkret placering og analyse af naturhensyn og anden planlægning.
- Man planlægger et 150.000 -160.000 PE (personækvivalenter) anlæg uden at vide, om det miljømæssigt er muligt at få en udledningstilladelse.
- Skal der være en blandingszone for enden af røret, hvor vandkvaliteten er dårlig?
- Kan udledningen påvirke badevandskvaliteten?

- Der dimensioneres rør og pumper fra de andre kommuner, der kan håndtere vand fra fælles kloakerede områder. Fra 2050 forventes det, at alle kommuner er separat kloakerede. De andre kommuner vil næppe gennemtvunge separat kloakering, hvis de allerede har en rørledning, der eksporterer problemet til Fredensborg. Derfor skal rørene fra de andre kommuner dimensioneres efter, at alle områder er separat kloakerede. De andre kommuner kan tilslutte vand fra de eksisterende rensningsanlæg, når deres oplande er separat kloakerede.

Vandresursecenteret forventes dimensioneret til en befolkningsudvikling frem til 2050 på omkring 200.000 PE. Anlægget bør efter DNS mening have en maksimal dækning af solceller.

Stordriftsfordele gør det billigere og grønnere at samle rensning af spildevand på ét højteknologisk anlæg. Resurseudnyttelse til varmeproduktion (ca. 6.000 husstande) inkluderer biogas, genindvinding af fosfor og omdannelse af spildevandsslam til gødning ved pyrolyse.

Reduktion af klimabelastning fra lattergas, energiforbrug og udledning af miljøfremmende stoffer er i fokus. Kommunens fysiske kriterier for forslag til lokalisering af Vandresursecenteret omfatter:

- Areal på minimum 10 ha
- Mindst 200 m fra boligområder (herunder landsbyer) og blandet bolig erhverv
- Arealet skal være ubebygget

Klimaplanen i perspektiv

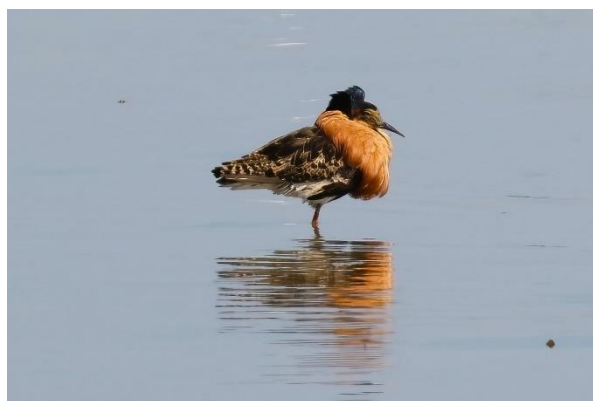
Er Klimaplanen for ambitiøs ?

Hvor hurtigt er det muligt at reducere anvendelsen af fossil energi ?

Er Klimastatus 2023 for optimistisk mht. især CO₂ besparelser ?

Både kvalitative og kvantitative effektvurderinger bør fremgå af den evaluering af klimaplanen i 2025.

Brushane ses på fugtige enge

10-årige tilsyn med kommunens beskyttede natur (§3 områder)

Fredensborg Kommune har i 2023 igangsat registrering af §3 natur og dermed beskyttelse af natur og biodiversitet. En opdateret registrering gør lodsejere, kommune og andre jordejere opmærksomme på de beskyttede naturværdier. Dette mindsker sandsynligheden for, at naturen skades utilsigtet fx ved jordopfyld eller dræning. Derudover giver opdateringen kommunerne et indblik i kvaliteten af naturen i områderne, og naturplejen kan målrettes.

Den nuværende 10-årige gennemgang skal ifølge aftalen med Naturstyrelsen være færdig inden udgangen af 2024.

Vilde rabatter i byerne

NSPV har siden 2020 kørt en kampagne vedr. biodiversitet i byerne i samarbejde med Fredensborg Kommune (Vand og Natur) og Helsingør Kommune (Natur og Miljø) og DN Fredensborg. Langs veje og stier rundt omkring i Helsingør og Fredensborg kommuner lader NSPV rabatterne vokse naturligt.

Udvalgte brede rabatter vokser vildt for at øge biodiversiteten i byerne. I rabatterne gror vilde blomsterarter, som bestøves af bier og andre insekter. Trafiksikkerheden har selvfølgelig førsteprioritet. Derfor vil der fortsat blive slået en stribe yderst langs vej, cykelsti og fortov.

NSPV slår hele rabatten én gang årligt i løbet af efteråret. I årtier har NSPV plejet rabatterne som græsplæner med hyppig slåning. Med Vild Rabat omlægger NSPV driften, så rabatterne kun slås én gang årligt. Det betyder, jorden har bedre betingelser og tid til at gro de vilde blomsterarter, insekterne trives i.

NSPV udvælger rabatter med størst naturpotentiale til ekstra plejeindsatser. Man kan fx udpine jorden ved høslæt eller hjælpe spredningen af blomster på vej.

Fredensborg kommunes træpolitik

Kommunen har udviklet en træpolitik vedtaget af udvalget for Natur, Miljø og Bæredygtig Udvikling 04-06-24. Formålet med træpolitikken er at skabe rammer og principper for træer i kommunen og fastlægge, hvordan træer i kommunen forvaltes.

Træer i landskabet skaber værdi på mange måder til gavn for miljø lokalt og globalt, fremmer biodiversitet og bidrager til et æstetisk udtryk i landskabet. I Fredensborg Kommune skal træer bidrage til at skabe grønne korridorer. Det kan være langs veje, i parker og i større grønne områder.

Træpolitikken skal medvirke til skovrejsning, plantning af bytræer og værne om de eksisterende træer. Træpolitikken beskriver endvidere, at skovrejsning på kommunale arealer skal ske som urørt skov med høj biodiversitet og flere træer langs vandløbene.

Pga. nedskæringer i 2024 kan NSPV ikke mere øge træindholdet på kommunale arealer, hvilket rammer den hidtidige biodiversitetsvenlige drift af risikotræer.

Træpolitikken bidrager således ikke meget til at indfri målene om flere træer og øget biodiversitet, Rekruttering af eksterne samarbejdspartnere og fælleskommunale initiativer bliver vigtige.

Kommunen har ansvaret for at leve op til omstillingen jfr. den grønne trepartsaftale. Kommunen skal klarlægge ambitionen ud over de 400 hektar for Fredensborg Kommune, og hvor træplantningen kan øges og urørt skov prioriteres fremfor produktionsskov.

Træer, organisering og økonomi

Tema	Kommentarer
Træer	<p><i>Træer har mange fordele: tømmer, sekundære skovprodukter biodiversitet, CO₂-binding, miljøfunktioner som erosionsbekæmpelse, kildevæld-grundvandssikring, æstetik, etik, klimastabilisering og læ.</i></p> <p><i>Der satses på blandet løvskov (naturligt hjemmehørende), som har den højeste biodiversitet, men en omdriftstid på måske 80-100 år. Plantager er monokultur og svigter biodiversiteten.</i></p>
Organisering af skovrejsning	<p><i>Den organisatoriske opsætning af skovrejsning bliver afgørende. Som i klimaplanen må kommunen binde sig op på netværk og foreløbig går det hele for langsomt.</i></p>
Økonomi	<p><i>Store beløb og landbrugsarealer bliver i de kommende år frigivet til den grønne omstilling. Projektmagere opkøber jord, spekulerer i jord og opretter såkaldte "biodiversitetsmarker." Med fokus på CO₂, energi og biodiversitet sættes projekter i gang af fx:</i></p> <p><i>Better Energy Skovgaard Energy European Energy.</i></p> <p><i>DN Fredensborg skulle være proaktive og opsøgende men har i realiteten ikke resurser og kapacitet til at følge op.</i></p>

Skove i Fredensborg Kommune

Fredensborg Kommune er skovrig. Skovene er hovedsageligt statsskove som forvaltes af Naturstyrelsen Nordsjælland. Skovene er varierede med småsøer, moser og enge. Der er primært tale om blandet løvskov med stor artsrigdom. Flere af skovene er bynære og har en god publikumssøgning.

Hovedparten af de bynære skove ligger omkring Fredensborg. Det drejer sig om Fredensborg Slotspark, Grønholtvang, Knurrenborg Vang og Endrup Hegn. Nord for Humlebæk ligger flere småskove ved Krogerup.

Mellem Humlebæk og Nivå ligger Laveskov. Vest for Kokkedal ligger Stasevang sammen med fritidsområdet Fredtoften.

På landet grænser Danstrup Hegn op til den nordlige kommunegrænse, hvor der er forbindelse til et større skovområde ved Gurte Sø. I den vestlige del af kommunen ligger Grønholt og Kirkelte Hegn i umiddelbar tilknytning til de store skove omkring Store Dyrehave og Gribskov. Ved Auderød er der etableret en mindre skovrejsning på privat initiativ. Jellerød skov i Kokkedal er den eneste kommunale skov af en vis størrelse.

Kalvehale Kirkeskov tæt på Krogerup er en af kommunens bynære småskove med mange gamle store flotte træer med et næsten dækkende krontag i sæsonen.

Den private Nivå Kirkeskov er ejet af Den Hageske Stiftelse og indgår i fredningen af Usserød og Nivå Ådal. Udtyndingen i den private Nivå Kirkeskov blev påbegyndt i 2022 og er ikke en del af skovrejsning i Fredensborg Kommune.

Den Hageske Stiftelse fik med støtte af DN Fredensborg i 2021 dispensation af Fredningsnævnet til at afdrive ca. 2 hektar med hovedsageligt nåletræer. Genplantning af blandet løvskov blev opstartet i 2023 med bl.a. avnbøg, som forbedrer naturværdien sammen med solitære og plantede skovfyr og lysåbne områder med flere fine skovbryn.

Bablone skov er et mindre bynært skovområde ved Humlebæk nord for det gamle fiskerleje ved strandene. Det er en del af det fredede område i Kelleris Kystkilen.

Skovrejsning

Skovloven skal forøge skovarealet, og bidrage til at skovlandskaber skal dække 20-25 pct. af Danmarks areal i løbet af en trægeneration (80-100 år). Det nye nationale skovprogram beskæftiger sig også med skovrejsning og mere skov, natur/ biodiversitet og sammenhænge mellem eksisterende skovområder inden for Grønt Danmarkskort.

Langt størstedelen af skovene er statsskove og har tidligere været drevet som produktionsskove med bøg, eg og rødgran som de vigtigste træarter.

Skovrejsning er ny skov, som typisk rejses på landbrugsjord og ved fx ved vandboringer. Skovene etableres med artsrige og naturligt hjemmehørende træarter, lysåbninger, naturlig hydrologi og plejes for at forøge biodiversiteten. Nåletræer plantes mest for variationen, vildtets og for frøforsyningens skyld. Småbiotoper som vandhuller og græsningsarealer genoprettes.

Skovene skal være varierede, tilpas store og tilgængelige som friluftsområder for befolkningen med flotte udsigter og samtidig være beskyttede områder, der fremmer biodiversiteten. De nye skove skal værne om egnskarakteristiske landskabstræk og vigtige kulturhistoriske spor og kulturmiljøer.

Driften af skovene tager hensyn til grundvandet ved at undgå brug af pesticider og gødning. Skovrejsning sker både i privat regi og i statsligt regi. Projekterne etableres i samarbejde med lokale interessenter, og vandværker kan være med til at finansiere. Naturstyrelsen køber ejendomme, efterhånden som de bliver sat til salg.

Supplerende er der også mulighed for at brede tilgangen lidt op nogle steder fx ved at anvende vandindvindingsområder typisk egnede til produktionsskov med fokus på grundvandsbeskyttelse, rekreative aktiviteter, økonomi, træproduktion og CO₂-binding. På 25 år har man en skov, og biodiversitetshensyn kan så langsomt i stigende grad integreres.

Vandet og naturlig hydrologi spiller en stor rolle ved skovrejsningen.

Natuglen er den almindeligste ugle i Danmark og som de fleste ugler nataktiv og trives i blandet løvskov.

Skovrejsning i Fredensborg Kommune

Kommunen giver høj prioritet til retningslinjer for satsning på skovrejsning. Kriterier for udpegning af skovrejsningsområder og inddragelse af drikkevandsinteresser følger især de planmæssige rammer: Skovloven, Planloven, det nye nationale skovprogram og Kommuneplanen. I Fredensborg Kommuner er ca. 15 % af arealet – svarende til landsgennemsnittet – dækket af skov forvaltet af Naturstyrelsen Nordsjælland.

I Fredensborg Kommunes klimaplan DK2020 anføres, at det samlede skovareal i kommunen skal øges med 10 hektar hvert år. Udgangspunktet er cirka 2000 hektar (20 km²) skov i 2023. Kommunens samlede areal er 112 km². Hvis Fredensborg Kommune skal leve op til Biodiversitetsrådets anbefaling om, at 30% af kommunens areal skal udgøres af beskyttede arealer, så mangler der 482 hektar. Dette giver en årlig udlægning af beskyttede områder frem til 2030 på 80 ha.

DN og skovene

DNs nationale skovpolitik "Vildere skove" fra 2017 med bidrag fra DN Fredensborg udgør rammerne for DN Fredensborgs skovindsats lokalt og for nationale indsatser. Her er anbefalingerne bl.a. mere urørt skov og plejeplaner for kommunal skov.

Gennem DNs nationale skovnetværk har DN Fredensborg i samarbejde med førende danske forskere og andre DN lokalafdelinger bidraget til skovpolitisk udvikling i DN og på Naturstyrelsens distrikter. DN Fredensborg deltager i et årligt dialogforum med DN Samråd Nordsjælland og Naturstyrelsen Nordsjælland.

Naturstyrelsen Nordsjælland sidder med i kommunens Grønt Råd. Her udveksles erfaringer med forvaltningen af statsskovene med lokale organisationer som DN Fredensborg.

Udpegningerne af nye skovrejsningsområder i Kommuneplan21 foretages i tilknytning til eksisterende skove så der på sigt skabes større forbundene naturområder og mere bynær natur.

Der er udpeget nye skovrejsningsarealer syd for Nivåen (mellem Hesselrød og Vejenbrød), øst for Lønholt/ Kongevejen, som binder eksisterende udpegninger sammen, syd for Humlebæk (mellem Helsingørmotorvejen og Hørsholmvej) samt ved Veksebo og Langerød (som udvider eksisterende udpegninger). Dageløkke skov er efterhånden 30 år gammel og meget åben med lille variation af træarter.

Grønholt er historisk grundlagt på en rydning i skoven op til Grønholt Hegn, men en del træer har fundet plads i byrummet.

Høj biodiversitet og urørt skov

I det nationale Biodiversitetsråds rapport fra 2023, "Mod robuste økosystemer – anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet", anføres, at i 2030 skal 30 % af Danmarks landareal, inklusive søer og vandløb og en tredjedel heraf, dvs. 10 % være strengt beskyttede områder.

Kommunens Udvalg for Natur, Miljø og Bæredygtig Udvikling har 10-4-24 godkendt Kommunens Handlingsplan for Biodiversitet, som DN Fredensborg løbende har bidrager til.

Tårnfalkeunger i redekasse.

Skovrejsning med vægt på biodiversitet kan på langt sigt potentielt skabe store beskyttede og sammenhængende skovlandskaber med urørt skov. Her er naturlig tilgroning, græsning, stormfald og hydrologi forenet med grundvandssikring, erosionsbeskyttelse, rekreative oplevelser og klimaafbødning mm.

Udlægning af urørt skov i eksisterende skove har en større biodiversitetseffekt end rejsning af ny skov, også selvom dele af denne udlægges som urørt skov.

	<p>Gamle træer, især de såkaldte "træruiner" med megen dødt ved er værdifulde for biodiversiteten, fordi de indeholder mange forskellige levesteder (mikrohabitater).</p> <p>Jo ældre en træruin er, des flere mikrohabitater og dermed biodiversitet har den gerne.</p> <p>Dødt ved fremmer biodiversiteten, hvad enten det er stød, stående eller liggende stammer. Det gælder også hulheder, døde grene og døde partier på stammen.</p> <p>Jo mere forskelligt det døde ved er, desto større biodiversitet får man. Træer kan også dø af sygdomme og således knække sammen, før de er blevet gamle.</p>
---	--

Stående træruin på Voldstedet i Grønholt Vang.

De kommende fire år fokuserer kommunen på seks temaer i Handlingsplan for Biodiversitet:

- overvågning af eksisterende natur
- sammenhængende natur
- biodiversitet på landet
- biodiversitet i byerne
- Kommunale arealer
- vandløb, søer og Øresund

Stillits i blandet vegetation.

Kommuneplan 2021 med udpegning af 400 hektar skov lever ikke op til hverken trepartsaftalens mål eller anbefalingerne fra det nationale Biodiversitetsråd.

Kommunen har ansvaret for at leve op til omstillingen jfr. den grønne trepartsaftale. Kommunen skal klarlægge ambitionen ud over de 400 hektar for Fredensborg Kommune, og hvor træplantningen kan øges, og urørt skov prioriteres fremfor produktions-skov .

Der er ikke meget tømmerhugst uden for de relativt store statskove i Fredensborg Kommune.

I det åbne land er der fokus på optag af klimagasser og øget sammenhæng i naturområder ved genopretning af natur, restaurering af lavbundsområder og opkøb af jord.

Her er der i den centrale del af kommunen hugget ned — nok til flis. Det kan evt. bruges som støttebrændsel i fjernvarmeanlæg men er ikke særligt bæredygtigt. Det er ikke CO₂ neutralt at brænde træ af, blandt andet fordi, der er lang tilbagebetalingstid ved genplantning.

Vandløb og naturprojekter

Naturprojekter kan modvirke klimaforandringer med en effektiv vandløbsmyndighed. Der er 60 km kommunale vandløb i Fredensborg Kommune, heraf er 15 km rørlagte. Vandføringskapaciteten af de rørlagte vandløb synes utilstrækkelig under kraftigt nedbør. Specielt Højsagervandløbet har svært ved at fjerne vand fra sit nærområde.

Bepantning langs vandløbene vil kunne reducere behovet for grødeskæring og give anledning til forøget naturværdi.

Afstrømningen i kommunens vandløb reguleres, og der skabes nye vandløbsnære arealer, der kan oversvømmes og give øget biodiversitet og nye lavbundsområder. Fritlæggelse af de 15 km vandløb giver kommunen mulighed for at byde ind med økonomi og overblik over, hvordan man fysisk bidrager til målopfyldelse af Vandmiljøplanen.

Bevarelsen af de små landbrug bør sikres, da de tit har bevoksning omkring sig med levende hegn. De nye ejendomsværdier samt omklassificeringen af disses brug til villaer giver en risiko for jordsalg til store bedrifter og en yderligere tilbagegang af levende hegn. En tilskyndelse til plantning af levende hegn bør således være en del af klimaplanen.

Toppet lappedykker med en aborre i næbbet.

Naturgenopretning og naturpleje

Veltilrettelagt naturgenopretning giver vilde planter mulighed for at sprede sig. Organisationer som "Vild med Vilje" og DN fremmer biodiversiteten og naturpleje i Danmark gennem partnerskaber. Nedenfor en række vilde planter, der naturligt forekommer i kommunen.

Kællingetand

Vild Gulerod

Rødkløver

Slåen

Oksetunge

Knopurt

Gul Stenkløver

Hvidtjørn

Fredensborg Kommune opsiger lejeaftaler på kommunens landbrugsarealer samt andre arealer og omdanner dem til naturområder fx Dageløkke Bakker. Blomstrende vækster dukker op, selv om græsset har været slået tæt et sted i 30 år af fx en ejerforening. Der er typisk naturligt hjemmehørende arter iblandt. Andre arter indvandrer naturligt fra et omkringliggende overdrev og er gode arter for bestøvere.

Der mangler resurser til naturgenopretning i kommunen og hos DN Fredensborg. Kommunen er bundet op af sagsbehandling, lovpligtige administrative opgaver og kontrakter om vedligeholdelse af kommunale arealer.

NSPV står for naturplejen, men har ikke resurser til at naturgenoprette nye områder bortset fra tre specificerede arealer i Nivå Engfjord projektet.

Dageløkke Bakker

Dageløkke Bakker – naturgenopretning er en krævende og kompleks proces med mange involverede.

Fredensborg Kommune ejer et areal i Dageløkke Bakker, som gennem flere år har været forpagtet ud til almindeligt landbrug. Området er genstand for stor interesse fra kommune, nærboende lodsejere og DN Fredensborg.

De 40 hektar udlægges nu som naturområde med høj biodiversitet og rekreative stier. Kommuneplan 2021 slår fast, at Dageløkke Bakker forbliver naturområde mindst frem til 2040, sådan som DN Fredensborg har presset på for.

DN Fredensborg kunne så gå ind for, at et nyt pleje- og rehabiliteringscenter 'Skovgården' blev bygget i Dageløkke Bakker. Kommunen har med projektet fået input til en plejeplan for Dageløkke Bakker, som Byrådet ønsker færdig i efteråret 2023.

DN Fredensborg har faciliteret samarbejde ml. kommunen og Københavns Universitet (KU) om naturgenopretning og biodiversitet i Dageløkke Bakker, der mestendels er byzone.

En studerende har således lavet undersøgelser om naturgenopretning og biodiversitet som led i universitetsspecialet "Investigation of floral and bee faunal biodiversity on former agricultural land: a baseline survey of Humlebæk Syd, Denmark", som blev færdigt i 2023. Kommunen har leveret kontor, faglig sparring, materialer mm. til undersøgelserne. Resultaterne fra dette studie indgår nu i kommunens handlingsplaner for 2025 for naturgenopretning i Dageløkke Bakker (Humlebæk Syd).

Høslæt på Skovfogedengen

Høslæt på Skovfogedengen i Grønholt Vang fandt sted 12 maj 2024 organiseret af DN Fredensborg. Høslættet gennemføres 1-2 gange årligt efter aftale med Naturstyrelsen Nordsjælland for at fremme naturligt hjemmehørende arter. DN Fredensborg er bekymret over uønskede ændringer i vegetationen samt at antallet af blomstrende orkideer, trevlekrone og djævelsbid er gået tilbage.

Redekasser

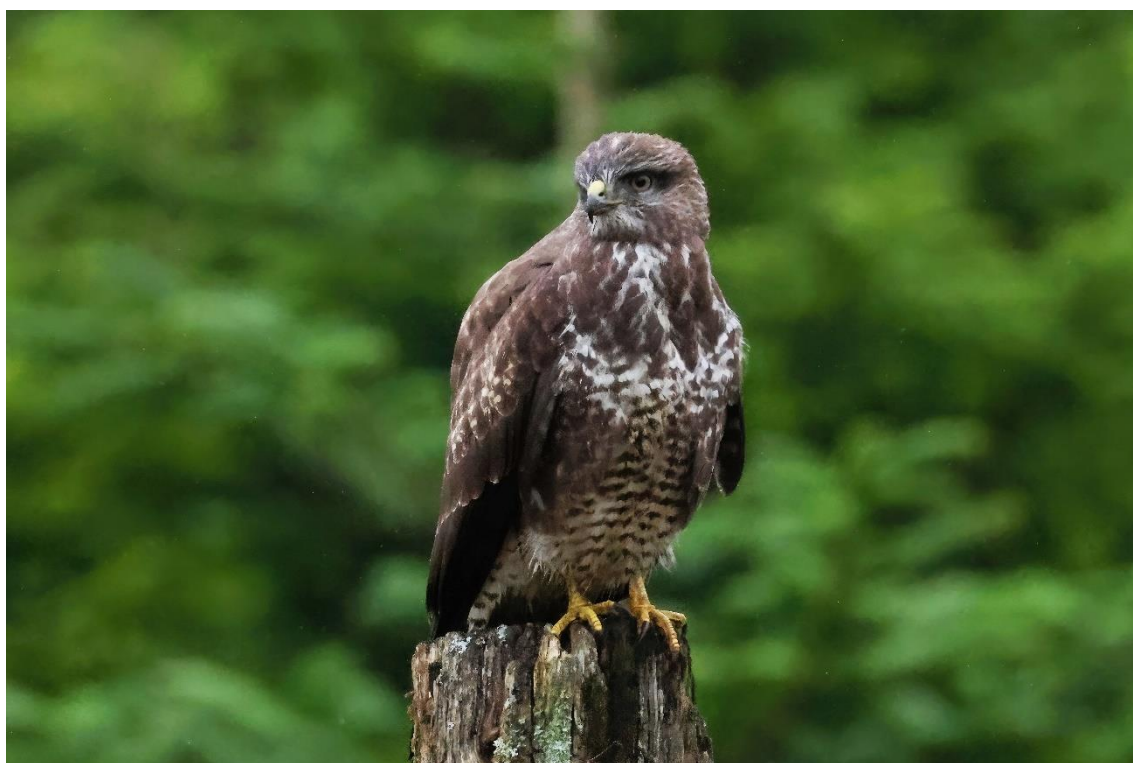
DN Fredensborgs årlige redekassedag 01-09-24 fandt sted ved bålhytten i Kelleris Hegn ved Naturstyrelsens Planteavlstation i Humlebæk. Entusiastiske borgere og børn fik redekasser ud af det i dejligt vejr.

Træet er skåret til i korrekte mål til deltagerne, som samler en redekasse, de får med hjem. Man får lavet et hul, der passer til den fugl, man vil have til at flytte ind. Sætter man redekasserne op i korrekt højde, hulretning og omgivelser, er kassen måske beboet år efter år.

Fuglekasserne kan sættes op i god tid før ynglesæsonen – efterår eller vinter – så fuglene bliver fortrolige med området og redekasserne.

Projekt "Nivå Engfjord"

Fredensborg Kommunes projekt "Nivå Engfjord" omfatter et stort sammenhængende naturområde på ca. 1.000 hektar mellem byområderne Nivå og Kokkedal. Kommunen ejer selv ca. 125 hektar af området. Grønt Råd, Klimarådet og DN Fredensborg følger nøje med i udviklingen og samarbejder med lokale grupper omkring bl.a. ture i området.

Musvåge i Langstrup Mose. Musvåger ses både i det åbne land og i skovene.

Første etape i Langstrup Mose er genskabelsen af et større vådområde, som bl.a. skal stoppe afdampningen af klimagasser fra mosen. Samtidig hermed skal biodiversiteten øges på det 1.000 hektar store område.

Den statslige jordfordeler har været til møder med lodsejere i området om salg, køb og bytte af jord. Landboforeningen NOLA er positiv, og kommunen er også aktiv på egne arealer.

Området vil være oplagt til at indgå i en multifunktionel jordfordeling pga. mange private lodsejere. Iflg. kommunens projektforslag kan der på de højere liggende områder i Langstrup og Lønholt moser etableres skovrejsning med et varieret artsvalg samt permanent udtagning/ekstensivering af landbrugsjord, gerne med helårsafgræsning i store områder.

KOMMUNENS INDSATSOMRÅDER FOR PROJEKT NIVÅ ENGFJORD
<i>Zone-inddeling af naturen: hhv. til hundeskov, mountainbike, områder fri for fladefærdsel/ tryghedszoner for dyrelivet.</i>
•Fugletårn/udsigtstårn.
Strandensprojekt og vandløbsrestaurering uden for klima-lavbundsområdet
Genslyngning/gydegrus, plantning af træer (vandplansprojekter)
Udvide hegningen i Nivå Ådal (Jellebro-hegningen)
Udvide Nivå Engfjord naturprojektet til Øresund
Undersøge muligheder for samdrift og afgræsning af arealer på tværs af administrative grænser, fx udvide Dageløkkehegningen på Naturstyrelsens arealer
Undersøge muligheder for at genskabe sammenhængende overdrev i Grønholt og Nødebo Overdrev
Dageløkke Bakker - Omlægge til natur fx ved afgræsning med særligt hensyn til 4 rødlistede biarter fundet ved KU-speciale faciliteret af DN Fredensborg i 2023 i samarbejde med Fredensborg Kommune
Opsøgende arbejde ift. klima-lavbundsprojekter og skovrejsning
Opdatere plejeplaner for fredninger, fx Nivå Ådal.

Rekreative stier

Der er behov for rekreative stiforbindelser mellem byerne, landsbyerne og de rekreative områder og internt mellem de rekreative arealer inkl. statsskovene. På den måde får man i kommunen et sammenhængende stisystem med forbindelse til stierne i byområderne. Kommunen har nedsat en stigruppe, som DN Fredensborg deltager i. Stigruppen er bekymret for fremdriften i arbejdet med stiplanen for stier i det åbne land.

Fuglefotografering i Langstrup Mose

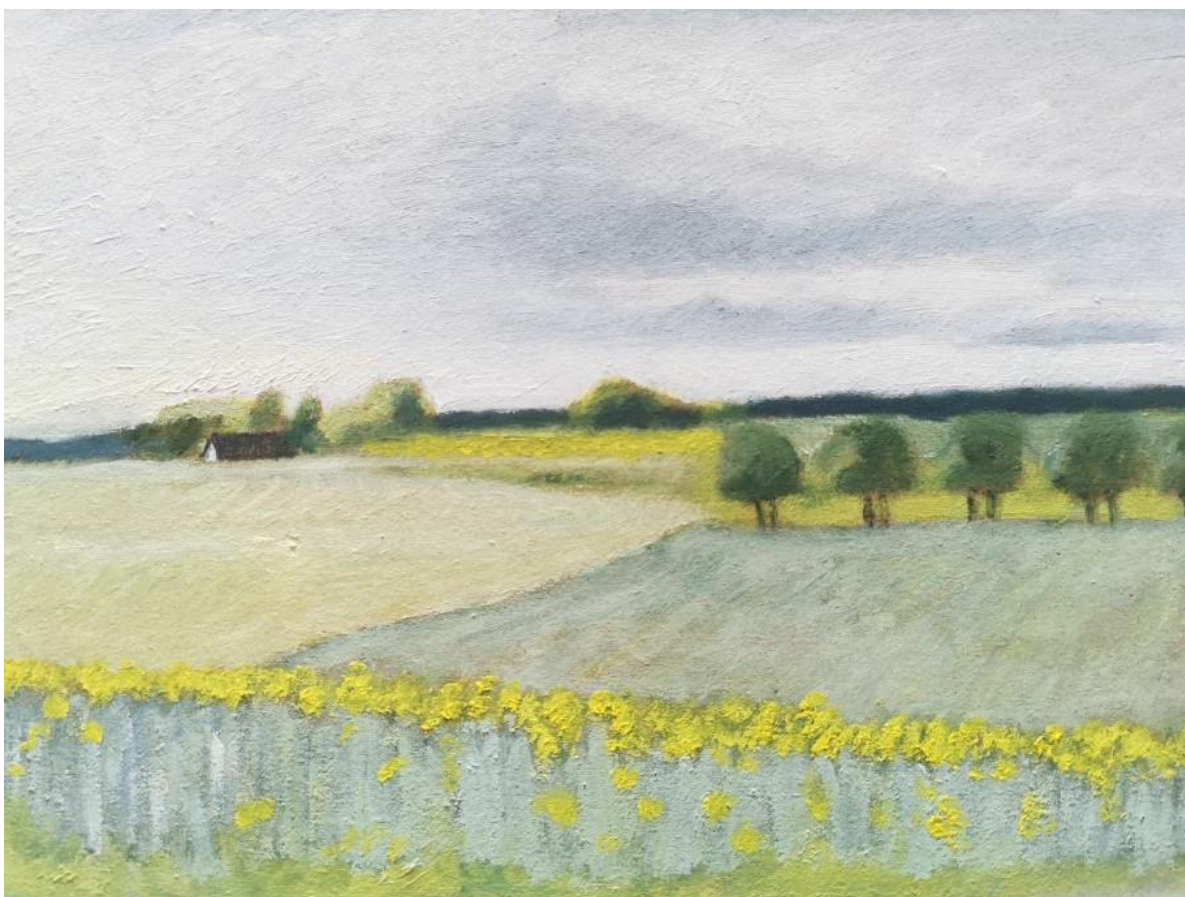
Stigruppen har fokus på at registrere alle stier af rekreativ værdi i et offentligt kort med vandreruter af god kvalitet i kommunens natur. Registreringen er ikke færdiggjort.

Forvaltningen har mange andre arbejdsopgaver i forbindelse med stiplanen. Lodsejere og borgere skal orienteres om rettigheder og pligter, forskellige brugergrupper høres, og der skal koordineres mellem kommunale afdelinger og NSPV.

Hertil kommer myndighedsarbejdet. Hovedparten af adgangsmulighederne i åbent land er trampestier og markveje på privat jord. Her er der modsatrettede interesser, hvilket giver grobund for konfliktfyldte sager.

Sager om nedlagte eller spærrede stier er komplicerede og tager tiden fra stiplanarbejdet. For tiden er der kun afsat 1/3 årsværk i kommunen til stiplanen.

Stiplanen fokuserer på registrering og bevarelse af eksisterende stier i det åbne land. Etablering af sammenhængende stier som Langstrupstien, som må være det egentlige mål for arbejdet, er ikke omfattet. Med flere resurser kan stiplanarbejde og myndighedsbehandling gennemføres, samtidig med en egentlig planlægning af rekreative ruter.

Langstrup. Mette Holmskov

Velplejede åbne kulturlandskaber kan også være smukke

Mountainbiking (MTB)

Der har i 2024 været en del utilfredshed i DN afdelinger i Sydsjælland omkring forstyrrende MTB, og DN har iværksat en undersøgelse. I Fredensborg Kommune er der en kommunal MTB rute i den lille Laveskov og lidt kørsel i Grønholt Vang og på Langstrupstien mm. Dette har ikke givet anledning til klager eller uro.

Lergravene i Nivå

Lergravene er Nivås grønne hjerte med et aktivitetsareal og mere stille naturområder, som beskrevet i helhedsplanen for udvikling af Lergravene, som DN Fredensborg var med til at udarbejde. Plejeplanen suppleres med en opdateret serviceaftale med NSPV om driften.

Sankthansbål på aktivitetsarealet i Lergravene i Nivå. Rekreativ udnyttelse og naturbevarelse går hånd i hånd med en effektiv zonerings i helhedsplanen for Lergravene.

Et Skovtårn blev sat op i slutningen af 2023 i en lysning lige nord for Teglsøen i Lergravene i Nivå. Skovtårnet komplementerer fint den få år gamle udsigtsplatform i Nivågaard Søen. I skovtårnet er der mulighed for at komme op til træerne og nyde den fantastiske udsigt og medbragt mad i tørvejr. DN Fredensborg, DOF og lokale grupper har deltaget i det forberedende arbejde. Tårnet fremstår let, lyst, åbent og imødekomende uden opholdsrum under tårnet.

Nivåen ved Ringovnen.

Å-regulativer og badebro ved Øresund

Endelige regulativer for Donse Å og Nivå er blevet forbedret efter kommentarer fra DN Fredensborg.

Badebro ud for Gl. Humlebækvej 167: Der søges om forlængelse af eksisterende bro fra 6 til 12 meter. Da der er direkte adgang langs stranden fra lokaliteten til den offentlige bro på Peder Mads Strand, og kun i ca 100 meters afstand, har DN Fredensborg gjort indsigelse mod forlængelsen. Vi fik dog ikke medhold.

Støj og habitatsdirektivet i Langstrup Mose

Langstrup Mose er et enestående lavbundsområde: en spændende naturmosaik af enge, mosehuller, småskove og dyrkede marker. Langstrup Mose er ikke fredet, men mange parceller er beskyttede i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3 (sø, mose og eng).

Det nyetablerede "Langstrup Aktivitetscenter for Jagt og Natur" ejer selv deres skydeterræn i Langstrup Mose og har miljøgodkendelse til skydning. Men lerdueskydning, skydetræning og prøver til jagttegn giver støj for dyreliv — ikke mindst fugle — og for naboer på især Langstrupvej, Lønholtvej, Oldvejen, Rolandsvej og Vejenbrødvej samt for naturvandrere og cyklister. Støj fra skydning her er målt til at være over Miljøstyrelsens beregnede grænseværdier.

DN Fredensborg bakker op om regulering baseret på målinger af faktiske forhold. Den af Miljøstyrelsen hidtil anbefalede beregningsmetode har resulteret i for høj støjbelastning af borgerne.

Skydebanen i Langstrup kan reducere støjen, da nye patroner kan halvere støjen.

Det vil så vise sig, om Miljøstyrelsen finder patronen egnet til at gennemføre en jagtprøve med. Noget tyder på, at de nye patroner også er sværere at sigte med. Måske bliver der skudt mindre, fordi en del jægere nu søger andre steder hen pga. de nye patroner.

Habitatsdirektivet synes overtrådt. Der er ikke en korrekt klassificering af området pga. forekomst af bilag IV arter.

Dyrearter omfattet af bilag IV må ikke fanges, dræbes, forstyrres forsætligt eller få beskadiget eller ødelagt deres yngle- eller rasteområder. Plantearter omfattet af bilag IV må ikke plukkes, graves op eller på anden måde ødelægges.

DN Fredensborg afventer forvaltningens svar vedrørende habitatsdirektivet i Langstrup Mose.

Den grønne trepart: ekstensivering af flere af kommunens egne landbrugsarealer

Traditionelt landbrug fylder ikke meget i Fredensborg Kommune, hvor hestehold dominerer på landet. Miljøsagerne er oftest begrænset til placering og omfang af ridehaller, ridebaner og overholdelsen af skovbeskyttelseslinjen, planloven og landzone tilladelser. Gødskning og sprøjtning har derfor ikke noget stort omfang, og der er pænt skovdække i Fredensborg Kommune.

Implementeringen af den grønne trepart omhandler bl.a. konvertering af landbrugsjord til natur. Udvalget for Natur, Miljø- og Bæredygtighed i Fredensborg Kommune stiller forslag om permanent ekstensivering af flere af kommunens egne landbrugsarealer. Ekstensivering er en dyrkningsform, hvor man erstatter arbejds- og kapitalkrævende afgrøder med lavtydende afgrøder. Landbrugsstyrelsen udbyder en tilskudsordning til permanent ekstensivering af landbrugsjorder. Ordningen forventes indtil videre kun udbudt i 2024/2025.

Ordningen har til formål at give tilskud til at ekstensivere landbrugsarealer med henblik på at reducere udledning af drivhusgasser, begrænse kvælstofudvaskning og fremme biodiversitet.

Med den grønne trepart burde kommunen kunne få rigelig landbrugsjord til rådighed. Derudover bør kommunen opkøbe så meget jord som muligt og gerne bruge provenuet fra ekstensivering til opkøb.

Kommunen bør bestræbe, at landbruget bliver stadig mere ekstensivt samt at sprøjtemidler i videst mulig omfang fases ud både på landbrugsjord og i private haver. Det vil være med til at beskytte grundvandet. Grøn kommune indbefatter vådområder samt arealer til skov med naturligt hjemhørende arter og anden natur.

Gennem opkøb af lavbundsarealer i bl.a. Nivå Engfjord og Langstrup Mose kan man bidrage både til CO₂ fangst gennem opbygning af muldlag/tørvelag samt til at reducere kvælstofudledning. Kommunen kan beholde landbrugsarealer, der senere kan bruges til at bytte med ved naturgenopretning med rejsning af skov.

Tilsagn fra ordning om permanent ekstensivering af landbrugsarealer vil medføre restriktioner for den fremtidige anvendelse af arealerne afhængig af tilskudsvilkårene for ekstensivering.

Der vil blive tinglyst en servitut om, at arealerne skal henligge som permanent ekstensiverede naturarealer med restriktioner for den fremtidige drift af arealerne. Servitutten er bindende, og det vil fremover ikke være muligt at inddrage arealerne til andre formål.

Permanent ekstensivering af landbrugsarealer

Væsentlige restriktioner	arealerne må ikke gødes, sprøjtes og omlægges, arealerne må ikke springe i krat og skov, arealerne skal indgå i eventuelle fremtidige klima- og vandprojekter.
Væsentlige muligheder	skovrejsning, græsning, høslæt, drænedligholdelse, solceller, det første år kan tilsås med frøblanding af vilde planter for at fremme biodiversiteten.

Fredningsnævnet Nordsjælland

DN Fredensborg har i 2024 deltaget i besigtigelser, vurderinger og høringssvar til mindre ansøgninger under Fredningsnævnet Nordsjælland. En del havde DN Fredensborg ingen kommentarer til. Andre sager blev påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, mens en anden sag drejer sig om anlæggelse af en legeplads i et fredet område i en ejerforening.

DN Fredensborg gik imod Fredensborg Kommunes ansøgning til Fredningsnævnet om dispensation fra fredningen af Usserød og Nivå ådale til anlæggelse af en motionsbane ved Nivå Strandpark. Motionsbanen planlagdes anlagt i de klitter, der adskiller Svanesøen (naturområdet øst for Strandvejen og syd for adgangsvejen til havnen) fra strandbredden og øverst på klitryggen. Kystdirektoratet gik imidlertid i 2024 imod kommunens forslag, og sagen blev henlagt.

Copenhagen Polo Club søgte i foråret 2023 for ejer af Lyngbæksgaard kommunen om dispensation fra fredningen af Usserød og Nivå ådale til permanent anvendelse af et areal mellem Gl. Strandvej og Strandvejen til polo. Endvidere skulle der for en midlertidig periode opstilles telt samt gennemføres polokampe på arealet. Ansøger ønskede at gentage et lignende poloarrangement de kommende fem år. Miljø- og Fødevarerklagenævnet gav i aug. 2023 DN Fredensborg medhold, og kommunen trak dispensationen tilbage. DN Fredensborg har noteret sig, at faciliteter igen opstilles og holder øje med området.

Fredningsforslaget for Esrums Søes omgivelser

DN har i årevis arbejdet for en fredning af Esrum Søes omgivelser for bedre sammenhæng mellem eksisterende fredninger og en søsti ved Esrum Søes østlige og nordøstlige bred.

Forslaget til Fredningsnævnet Nordsjælland 01/03-19 er stillet af DN og Hillerød Kommune. Det omhandler revision og samling af Esum Sø fredningerne og en sti rundt om søen langs øst og nordøstsiden i de fire kommuner omkring søen: Gribskov, Helsingør, Hillerød og Fredensborg. De tre primære grunde til fredningsforslaget er:

- begrænset adgang for offentligheden til Esum Sø og omgivelser
- bevaringsværdige landskabs-, natur- og kulturværdier
- utidssvarende småfredninger i tilknytning til Esum Sø

I alt ca. 718 hektar, hvoraf kun ca. 157 hektar er nye fredede områder.

Fredensborg Gribskov og Helsingør kommuner støtter ikke fredningsforslaget, heller ikke med en omlægning af en stistrækning. Årsagerne er hovedsageligt mulige begrænsninger for lodsejere og afledte svært gennemskuelige økonomiske konsekvenser for kommunerne. Der er betydelig lodsejermodstand mod søstien.

Fredningsnævnet har 15-12-2021 godkendt fredningsforslaget men uden søsti. DN klagede til Miljø- og Fødevarerklagenævnet 10-01-2022 med ønske om, at Fredningsnævnet for Nordsjællands afgørelse af 15-12-2021 ophæves.

DN foreslår i klagen, at fredningen indbefatter en ændret sti bestående af et kun 1 m bredt trampespor for gående. Det vil kunne imødekomme kommunerne vedr. udgifter til anlæg og vedligeholdelse af stien samt gene for lodsejere og naturen. Samtidig kan trampesporene forsynes med klaplåger og forhindringer for cykling.

DNs hovedbestyrelse har i april 2024 besluttet at frafalde ønsket om en ny sti langs den østlige bred af Esum Sø som en del af fredningsforslaget. Baggrunden er bekymring for, at stien forstyrrer fuglelivet langs søbredden her og at sårbare arter tage skade.

Fredningsforslaget har givet anledning til, at naturbeskyttelse gennem mere end 5 år er blevet diskuteret konstruktivt lokalt med interessenter og lodsejere, som DN Fredensborg normalt ikke har tæt dialog og dagsordner med.

De sidste besigtigelser og den offentlige høring med Miljø- og Fødevarerklagenævnet fandt sted 16.-18.sep. 2024 med mange deltagere. En endelig afgørelse fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet forventes inden udgangen af 2024.

Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Nationalpark Kongernes Nordsjælland består af store statsskove, søer, overdrev, agerland, heder og sågar sandflugtslandskaber. Den er med 263 km² Danmarks næststørste nationalpark strækkende sig over fem kommuner: Fredensborg, Gribskov, Halsnæs, Helsingør og Hillerød. Nationalparken er fragmenteret over et stort område.

I Fredensborg Kommune omfatter nationalparken Esum Sø, Kelleriskilen, Krogerupskovene, Fredensborg Slotspark, Grønholt Hegn, Grønholt Vang, Danstrup Hegn og nogle lodsejeres jorder, især omkring Grønholt.

Fredensborg Kommune sidder i nationalparkens bestyrelse og samarbejder fx om projektpuljer til brug i kommunen. Der er kommet ny formand for bestyrelsen og sekretariatschef for Nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Marin nationalpark i Øresund

I Øresund, hvor fiskeres brug af bundtrawl har været forbudt i 80 år, er der et rigt liv med fisk, tanglopper og vandplanter. Øresund er med 120 km fra Gilleleje i nord til Stevns i syd et

artsrigt farvand med en tæt befolkning med ialt ca. 3,3 mio. indbyggere på begge sider af sundet.

DN og Fredensborg Kommune har hver en repræsentant i Øresundsvandsamarbejdet, som også rummer 15 andre kommuner og interesseorganisationer. DN Fredensborg arbejder sammen med de andre DN kystafdelinger i Nordsjælland om Øresunds tilstand, dyreliv og fx sandfodringens betydning.

Folketingets flertal har besluttet, at Øresund skal udpeges som marin nationalpark. Det sker samtidig med etablering af en kunstig halvø Lynetteholm med betydelige konsekvenser for Øresund og bosættelsesmønstret i regionen. Lynetteholm har også i 2024 været genstand for stor politisk opmærksomhed fra mange DN afdelinger i Øresundsområdet.

Øresunds natur er unik på grund af de store variationer i fysiske levevilkår med både høje og lave saltholdigheder, store dybdeforskelle, større områder med ålegræsenge og muslingebanker, masser af sæler, marsvin og værdifulde fugleområder.

Øresundskysten ved Humlebæk og den bynære Babylone skov.

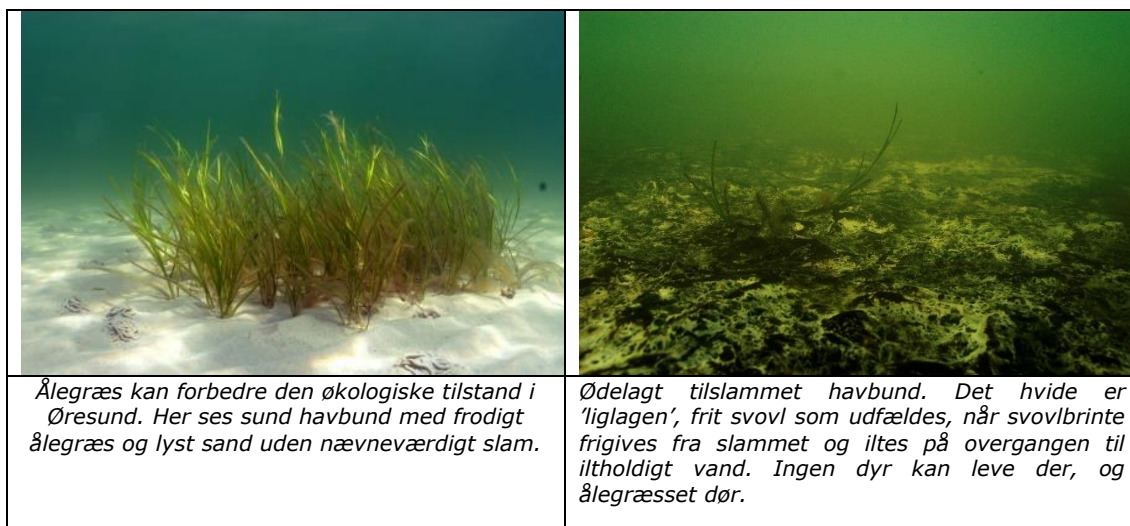
Ålegræs

Ålegræs er en vigtig medspiller i klimakampen, fordi det ret effektivt kan binde og lagre CO₂ i blade og rødder. Engang stod ålegræsset tæt ved de fleste danske kyster og i fjordene. Ålegræsset stod ud til 11 meters havdybde langs vores kyster og i fjorde.

Men det gør det ikke mere, og det er skidt for både biodiversiteten i havet og for klimaet. En sygdom tog for 90 år siden livet af store dele af ålegræsset, og det er ikke vendt tilbage i nær samme omfang. Danmark har mistet 80-90 pct. af de marine bede af ålegræs.

Udplantning af ålegræs-stiklinger kan hjælpe med at få ålegræsset tilbage. Udplantningen af ålegræs sker i et mønster, så ålegræs-stiklinger via rodsrud kan brede sig og blive til store bede af svajende ålegræs. Ålegræs virker ifølge en nyligt offentliggjort undersøgelse foretaget af Syddansk Universitet. I altfald i Horsens Fjord, hvor en større forsøgsudplantning viste en markant vækst i ålegræsset, der efter to år havde bredt sig og var vokset til 70 gange flere ålegræssrud.

DN Fredensborg

DN Fredensborg har en bestyrelse på 12 medlemmer. Hertil kommer to suppleanter (1 vakant) og 4-5 resursepersoner til afgrænsede opgaver. Bestyrelsen afholder typisk 8 ordinære bestyrelsesmøder om året.

DN Fredensborg er i tæt dialog med DN's sekretariat omkring sager, kurser og samarbejder med de andre DN afdelinger i Samråd Nordsjælland. Kommunen tager i stigende grad hensyn til miljøet, og DN Fredensborg har således til mange sager ingen kommentarer.

DN Fredensborg er i kontakt med Fredningsnævn, Miljø- og Fødevarerklagenævn og lodsejere mv. omkring sager, projekter og forskellige miljø- og landzonetilladelser. Desuden deltager DN Fredensborg i borgermøder med kommunen og lokale foreninger.

Borgere henvender sig til DN Fredensborg vedr. naturtilstanden i kommunen, bevaringsværdige gamle træer og mulige projekter, fx en bålhytte. Nogle henvendelser har karakter af efterspørgsel på gratis konsulentbistand til uenigheder med kommune eller/og borgere. I 2024 har der således været en del nabosager. Det kan vi naturligvis ikke gå videre med, hvis der ikke er almene naturhensyn i spil.

DN Fredensborg er også i 2024 blevet kontaktet af borgere, ejerforeninger etc., som er bekymrede over planer om master til mobiltelefoner i deres område og konsekvenser heraf for landskabet. Det er typisk nabosager. Vi kan ikke argumentere mod mobildækning eller mastehøjde, men måske give forslag vedrørende placering.

DN Fredensborg: organisation, oplysning og udvikling

DN Fredensborg fokuserer på decentralisering, transparens, øget aktivering og rekruttering til bestyrelsen. Bestyrelsen har et formandskab bestående af formand og næstformand. Dagsordner til bestyrelsesmøder fungerer som et internt nyhedsbrev og en løbende roll-over plan.

Erfaringer fra organisationsudvikling i DN Fredensborg taler tydeligt for løs opsætning med skiftende temagrupper i løbende dialog med bestyrelsen.

DN Fredensborgs digitale nyhedsbreve, websider og Facebook-sider informerer om især høringsvar, sager og ture.

DN Fredensborgs hæfte fortæller om naturen, indsatserne og oplevelserne i Fredensborg Kommune. Hæftet kan hentes på kommunens biblioteker og downloades fra www.fredensborg.dn.dk

DN Fredensborg fokus i 2025

Kommunens handleplaner i Grøn Politik ud over forpligtigelserne i den grønne trepartsaftale :

- rent drikkevand og forebyggelse af jord- og grundvandsforurening
- skovrejsning , biodiversitet og den grønne trepart
- klimasikring i by, land og kyst
- cirkulær økonomi og bæredygtigt affaldskredsløb
- nedsat CO₂-udledning fra bygninger og virksomheder
- grøn mobilitet
- grøn arbejdsplads
- smart city

Kommunens handleplaner reflekteres i DN Fredensborg prioriteringer i 2025:

- *sammenhængende naturområder, skovrejsning og biodiversitet
- *biodiversitet i landbruget, byerne og på kommunale arealer
- *miljømål i vandløb, søer og Øresund
- *klimatiltag
- *opfølgning på den grønne trepartsaftale

Andre fokusområder for 2025 er rekreative stier, måske beskyttelsesindsatser for grundvand i bolignære områder, infrastruktur, Grønt Danmarkskort og naturovervågning af kommunens langsigtede indsatser.

Den 24-06-24 indgik DN med regeringen aftale om et Grønt Danmark. Nu skal aftalen forhandles politisk blandt Folketingets partier og så effektueres i kommunen.

Aftalen indeholder fx omlægning af mindst 400.000 hektar landbrugsjord til natur, heraf 100.000 hektar urørt skov, mål om 20 procent beskyttet natur i 2030, fem nye naturnationalparker, verdens første klimaafgift, som man ved genbesøg kan skrue op for, og 40 mia. til jordomlægning.

DN Fredensborg arrangementer/ture i 2024

- Affaldsindsamling
- Forårstegn langs åen i Nivå
- Nattergaleturen til Langstrup Mose
- Høslæt på Skovfogedengen i Grønholt Vang
- Kystvandringen (med Hjerteforeningen) rundt omkring kysten i Nivå
- Bustur til Kullen i samarbejde med DN Gribskov
- På cykel til Tokkekøb Hegn og Allerød Skulpturpark
- Rusland og Pandehave Ådal
- Byg din egen redekasse ved bålhytten i Kelleris
- Gilbjerg Hoved – strandsten og høje klinter. I samarbejde med DN Gribskov
- Svampetur til Danstrup Hegn
- Flagermus ved lergravene i Nivå og ved Esrum Sø
- Fugletur til Vestamager
- Høslæt på Skovfogedengen i Grønholt Vang
- DN Fredensborg 2024 Årsmøde på Kulturstationen i Humlebæk

DN Fredensborg i fora, råd og netværk

- Klimarådet (kommunen). Klimarådet understøtter den grønne omstilling i samarbejde med borgerne, erhvervsliv og organisationer.
- Samrådet Nordsjælland er forum for udveksling af erfaringer ml. DN afdelinger i Nordsjælland med fire møder årligt.
- DNs landsdækkende repræsentantskabsmøde (DNs øverste organ). Vedtagelse af aktivitetsplan, budget og valg til hovedbestyrelse mm., to møder i april og nov. DN Grønne Landsmøde i april med boder og naturaktiviteter.
- DNs Skovnetværk – årlig ekskursion til et Naturstyrelsen distrikt med oplæg, diskussioner og feltbesøg og løbende dialog på et workspace i Podio.
- DNs Naturparknetværk – årlig ekskursion mm. med oplæg, feltbesøg og dialog på et workspace i Podio.
- Grønt Råd (kommunen) – fire årlige møder heraf et med politikerne fra NMB-udvalget. I Grønt Råd sidder kommunens forvaltning, politikere udpeget af byrådet, DN Fredensborg, Naturstyrelsen Nordsjælland og lokale foreninger.
- Dialogforum mellem Naturstyrelsen Nordsjælland og DN Nordsjælland med et årligt møde. Samrådet Nordsjælland har en repræsentant i Naturstyrelsen Nordsjællands brugerråd. DN Fredensborg deltager i dialogforum.

Samrådsmøde 8-2-24

Natura 2000 handleplaner 2022-2027, plan for urørt skov: offentlig høring af udkast til 52 forvaltningsplaner for urørt skov, der indgår i Natura 2000 skovhandleplan, der er med i den samlede Natura 2000 handleplan.

Samrådsmøde og ekskursion 16-05-24

Problematikken benyttelse kontra beskyttelse af naturen, når en råstofgrav efter endt gravning overgår til natur og friluftaktiviteter eksemplificeret ved Lynge Grusgrav i Allerød Kommune.

Samrådsmøde 22-08-24

Havkvalitet i det nærliggende havområde, Nationalpark Øresund – samt mulighed for tunkiggeri fra molen. Andre emner er FSC certificering i urørt skov og information om Naturkorridor.

Herudover har DN Fredensborg bl.a. deltaget i lokale arrangementer:

Foreningernes dag på Egedal 24-08-24

Slotsmarked i Fredensborg 14-09-24

Festival om biodiversitet og bæredygtighed i Fredensborg 05-10-24

I Fredensborg Kommune findes et rigt foreningsliv med fx skiftende nyttehaveforeninger på Krogerup Avlsgaard, som giver rig lejlighed til at supplere erfaringer med naturpleje.

Dværgmåge ved strandene i Nivaa.

DN Fredensborg til Natur- og klimafestival i Fredensborg, okt. 2024.

Stregkort over Fredensborg Kommune

Naturen på land

Mere urørt skov er et vigtigt værktøj til at genskabe naturlige processer. Lavbundsgrunde skal tages ud af dyrkning og vende tilbage til det, de engang var: moser, sumpe og våde enge.

Dyrkede lavbundsgrunde er de marker, som ligger lavt og ofte ud til fjordene eller langs vandløb. De har i årtier været drænet og dermed blevet unaturligt tørre, hvilket er gået ud over en masse dyre- og plantearter. Det medfører også udslip af drivhusgasser og kvælstofudvaskning.

Når dræningerne ophører, og markerne bliver til våd natur igen, vil det tiltrække de arter, som oprindeligt levede der, og man får sat en stopper for at drivhusgasser siver ud i atmosfæren.

Danmarks Naturfredningsforening

DN har ca. 130.000 medlemmer, hovedkontor på Østerbro og 95 lokalafdelinger i kommuner landet over med ca. 1500 aktive. I Fredensborg Kommune er der ca. 1250 medlemmer af DN. DNS naturpolitik er præsenteret i "Mere og vildere natur i Danmark" fra sep. 2022, som DN Fredensborg har bidraget til.

DNs overordnede vision for naturen i Danmark:

"Danmarks biodiversitet skal senest i 2050 være genoprettet, så menneskelige påvirkninger ikke truer arter og økosystemer".

Specifikke mål:

"På land er 30 procent af Danmarks areal senest i 2050 beskyttede naturområder for biodiversitet. Heraf er to tredjedele – svarende til 20 procent af landarealet – udlagt som strengt beskyttet natur med minimal menneskelig indgriben. En tredjedel – svarende til 10 procent af landarealet – skal være beskyttet natur".

Sølvmåge med rødspætte i næbbet over Øresund.

DN Fredensborg årsmøde 2024

DN Fredensborg holder årsmøde onsdag 20-11-24 på Kulturstationen i Humlebæk kl.19.00-21.30. DN Fredensborg gennemgår årets indsats for naturen i Fredensborg Kommune med udgangspunkt i DN Fredensborgs årsberetning 2024, som vil være fremlagt til mødet.

Som en appetitvækker til årsmødet vil Stiig Markager den første time give en præsentation om havet, landskabet og vores omgang med kvælstof. Stiig Markager er professor på Department of Ecoscience Aarhus University.

Herefter følger det vedtægtsbestemte årsmøde. Medlemsforslag, som ønskes til afstemning, mailes med begrundelse til formanden mindst en uge inden årsmødet. Forslag til dagsorden mailes til formanden senest 10 dage før mødet. Se www.dn.dk

Der vælges endvidere repræsentanter til DN Fredensborgs bestyrelse. Her er ledige pladser, og DN medlemmer opfordres til at stille op. Det efterfølgende konstituerende bestyrelsesmøde finder sted mandag 06-01-25 kl. 19.00 i Egestuerne i Byens Hus i Kokkedal.

Selvsåede birketræer i Grønholt Hegn. Birketræet er et pionértræ, der vokser hurtigt de første 20-30 m.